

Kärsämäen kunta

Arviointikertomus 2021

Tarkastuslautakunta

1.6.2022

Sisällysluettelo	
Puheenjohtajan katsaus	2
Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely	3
Tarkastuslautakunnan tehtävä.....	3
Tarkastuslautakunnan kokoonpano	4
Tarkastuslautakunnan työskentely	4
Yleistä tarkastelua	5
Kärsämäen kunnan tulokehitys.....	5
Kärsämäen kunnan menot	5
Vuoden 2020 arviointikertomuksen käsittely	6
Arviointikertomuksen käsittely	6
Arviointikertomuksen johdosta tehdyt toimet	6
Arvio kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	7
Kärsämäen kuntastrategia 2019-2023	7
Yleishallinto	7
Elinkeinotoimi.....	8
Sosiaali- ja terveyspalvelut	8
Lautakuntatason tarkastelu	9
Opetustoimen lautakunta	9
Hyte-lautakunta.....	9
Tekninen lautakunta	9
Kuntakonsernin toiminnan ja talouden tarkastelu	11
Kärsämäen Asunnot Oy.....	11
Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy	11
Kärsämäen Vesihuolto Oy	12
Yhteenveto	13
Allekirjoitukset	14

Puheenjohtajan katsaus

Aloitin tarkastuslautakunnan puheenjohtajana elokuun alussa. Aikaisemmin olen toiminut opetustoimen lautakunnan puheenjohtajana, joten tarkastuslautakunnan toiminta on itselleni uutta. Kuitenkin hyvällä ja motivoituneella porukalla olemme saaneet arviointikertomuksen valmiiksi.

Näillä näkymin Kärsämäen kunnan talous on todella hyvä, josta näkyvimpinä tuloksina ovat olleet ylijäämäiset tilinpäätökset.

Haasteita tulee tulevaisuudessa ja epävarmuutta on ilmassa, kun sosiaali- ja terveyspalvelut menevät hyvinvointialueen hoidettavaksi ja kunnan tulot vähenevät valtionosuuksien pienentyessä.

Vähitellen pääsemme osallistumaan erilaisiin tapahtumiin tässä koronan hellittäessä ja rajoitusten löystyessä.

Antoisia arviointikertomuksen lukuhetkiä ja hyvää kesää ja kiitosta kuluneesta vuodesta!

Marjatta Seppä

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Kärsämäellä 1.6.2022

Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Tarkastuslautakunnan tehtävä

Kuntalain 121§ mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on Kärsämäen kunnan hallintosäännön 67 §:n mukaan

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kunnanvaltuuston tilikaudille 2021–2024 valitsemina tarkastuslautakunnan jäsenet

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Marjatta Seppä, puheenjohtaja	Tarja Mäenpää
Timo Littow, varapuheenjohtaja	Juha Ruotsalainen
Tapio Myllymäki	Raimo Kielenniva
Juha Räisänen	Merja Niemi
Jaana Takalo	Raija Aulis

Tarkastuslautakunnan työskentely

Tarkastuslautakunnan jäsenet seuraavat kunnanhallituksen ja lautakuntien esityslistoja ja pöytäkirjoja tarkastuslautakunnassa päätetyn työnjaon mukaisesti. Tarkastuslautakunnan jäsenet raportoivat tarkastuslautakunnan kokouksissa seurannasta ja havainnoinnista. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Tapio Myllymäki.

Tarkastuslautakunta on kuullut arviointiaan varten viranhaltijoita, kunnanjohtajaa ja kunnansihteeriä. Tilintarkastajaa on kuultu tarkastuslautakunnassa tilintarkastuksen osalta.

Kunnanvaltuusto on valinnut tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n ja sen päävastuullisena tilintarkastajana toimii Tiina Mikkonen-Brännkärr, KHT, JHT.

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kunnanvaltuuston hyväksymään vuoden 2021 talousarvioon, kunnanhallituksen hyväksymään tilinpäätökseen, tilintarkastajan tarkastusraportteihin, tilintarkastuskertomukseen sekä tarkastuslautakunnan hankkimiin selvityksiin.

Yleistä tarkastelua

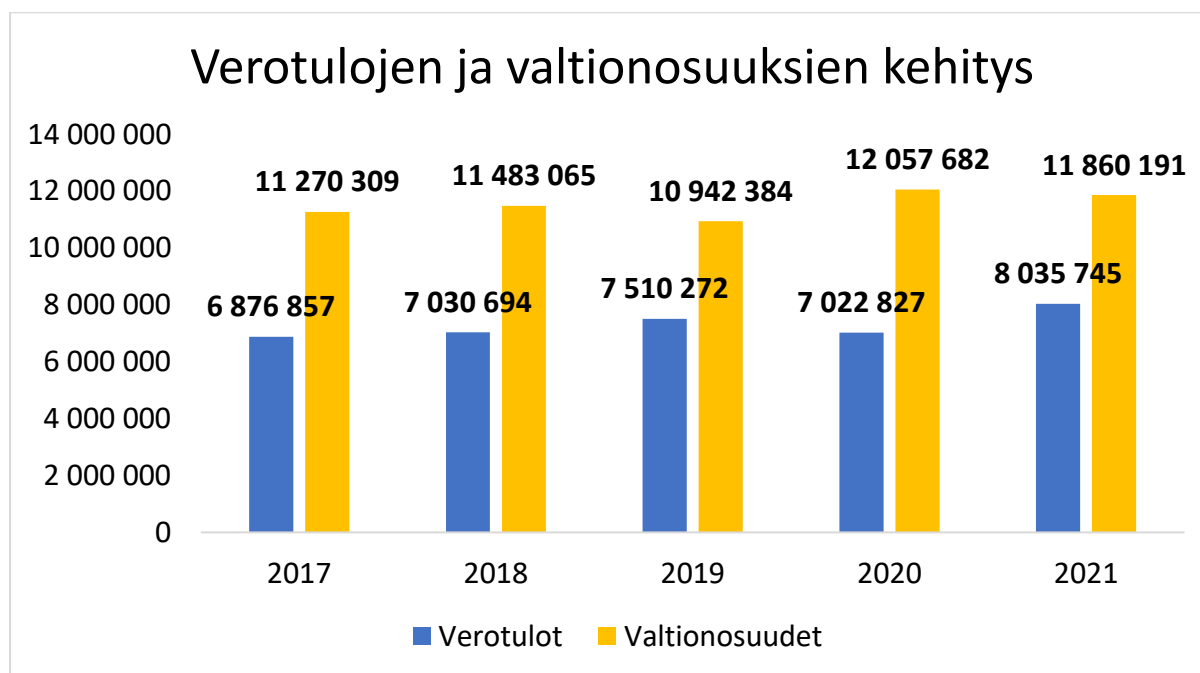
Kärsämäen kunnan tulokehitys

Verotulot ovat vuonna 2021 yhteensä 8 035 745 euroa.

Kunnallisveroverotuloja kertyi 6 313 246 euroa. Kiinteistöveroja kertyi 587 895 euroa.

Yhteisöveron tuotto oli 1 134 604 euroa.

Valtionosuudet olivat vuonna 2021 yhteensä 11 860 191 euroa.

Kärsämäen kunnan menot

Vuoden 2021 toimintakulut olivat 20 536 847 euroa. Palkat ja palkkiot olivat 4 435 321 euroa. Henkilösivukulut olivat 1 295 039 euroa.

Palvelujen ostot olivat 12 981 930 euroa. Aineiden ja tarvikkeiden ostot olivat 856 465 euroa. Avustuksia myönnettiin 572 255 euroa. Vuokrakulut olivat 311 169 euroa. Muut toimintakulut olivat 84 668 euroa.

Vuoden 2020 arviointikertomuksen käsittely

Arviointikertomuksen käsittely

Kunnanvaltuusto käsitteli 16.5.2021 tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2020, jolloin kunnanvaltuusto velvoitti hallintokunnat ja tytäryhtiöt antamaan selvitykset annettuihin suosituksiin ja parannusehdotuksiin syyskuun 2021 loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto on käsitellyt 7.12.2020 hallintokunnilta kootut selvitykset. Selvitykset tulivat myöhässä.

Arviointikertomuksen johdosta tehdyt toimet

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kokouksessaan 28.2.2022 kunnanhallituksen selvityksiä. Kunnanhallituksen kokoomat selvitykset vastaavat osittain vuodelta 2020 esitettyihin kehittämisen- ja parantamisehdotuksiin.

Tarkastuslautakunta kehotti kuntaa kehittämään Kärsämäkeä brändinä. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kunnan sähköpostien käyttämättömyyteen. Kunnanhallituksen vastaus kelpaa, kunhan siitä pidetään kiinni myös käytännössä. Tarkastuslautakunta kehottaa kunnan luottamushenkilöitä käyttämään kunnan sähköpostia ja kunnan hallintoa olematta antamaan periksi niiden käyttämisessä.

Nuorisovaltuuston ja vanhus- ja vammaisneuvoston toiminnasta ei ole saatu toimintakertomuksia.

Arvio kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Kärsämäen kuntastrategia 2019-2023

Kärsämäki

Strategia 2019-2023

Positiivisten tarinoiden pitäjä

Sinnikkyydellä ja joustavalla toiminnalla kehittyvä Sijaintinsa avulla, innovaatioilla ja tienkäyttäjää palvelemalla saa investointeja ja työpaikkoja Ottaa positiivista riskiä, palvelee hyvin

PAINOPISTEALUEET & KEHITTÄMISHANKKEET KOHTI VISIOTA

Kärsämäestä brändi Positiivisten tarinoiden virta, myös yritysten tarinoiden avulla Monipuolisesti somessa Tienvarsimainonta	Laadukas maaseutuasuminen Asumisen kokonaispalvelu Maanhankinnan, asumisratkaisujen ja elinvoimapolitiikan saumaton kokonaisuus Vuokra-asumisen kehittäminen Kyläen asumismahdollisuuksien hyödyntäminen Luonnonmukaisen pysähdyspaikan kehittäminen	Keskipiste puolimatassa Keskustaympäristön kehittäminen Digitalisaatio ja sijainnista riippumaton työ Kyläen mahdollisuudet tienkäyttäjille Näkyvä mainonta ja selkeät opasteet Liikennevirtaa hyödyntävien palvelujen kehittäminen	Kulttuurista elämyksiä ja elinvoimaa Kulttuurin kohteista, tapahtumista, ympäristöistä ja palveluista kehittyvä kokonaisuus Luovan kulttuuriyrittäjyyden edistäminen Kyläen kulttuuri tapahtumissa ja matkailussa
--	--	---	---

VISIO

Viihtyvyyttä ja yrittäjyyttä edistävä Luova, reagoiva ja kansainvälinen Menestyvä ja mahdollisuuksia salliva maaseutupaikkakunta

NYKYTILANNE

Lapsi- ja perhemyönteinen
Palvelut paikkakunnalla
Hyvät koulu- ja varhaiskasvatuspalvelut
Koulut ja muut tilat kunnossa
Yritysmuönteinen
Asuntotilanne haastava
Toiveikas ilmapiiri
Nuorison palveluissa kehittämistarvetta
Vilkas kulttuuritoiminta
Hyvä sijainti

Kestävä kehitys, luontoarvot ja ilmastonmuutoksen torjunta

MISSIOMME

Kärsämäki turvaa asukkaalleen hyvän elämän edellytykset ja kehittää paikkakuntaa aktiivisen elinvoimapolitiikan keinoina.

Asukkaat
Yrittäjät ja yritykset
Tienkäyttäjät
Vierailijat

Palvelut
Asunnot
Tontit
Työpaikat
Toimitilat
Kumppanuus

TAVOITE

Asukastyytyväisyys
Yritystyytyväisyys
Työpaikkamyönteisyys
Tasapainoinen kuntatalous, palvelut mitoitetaan resurssien puitteissa

ARVOT: AVOIN, ROHKEA, VASTUULLINEN, LUOVA, YRITTELIÄS JA YHTEISTYÖKYKYINEN

Yleishallinto

Lähes kaikki sidonnaisuusilmoitusvelvolliset olivat tehneet ilmoituksensa määräaikaan mennessä.

Kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja muiden lautakuntien kokouksia on pidetty hybridimallina ja elokuussa 2022 aloittaneet luottamushenkilöt ovat saaneet Chromebookit käyttöönsä. Uudet laitteet ovat parempia verrattuna edellisen kauden tablet-tietokoneisiin, joiden puutteista tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota. Kunnan sähköpostien tallennustila on kuitenkin liian pieni luottamushenkilöille.

Kuntalaisten iltoja on jatkettu ja syksyllä 2021 pidetty kuntalaisten ilta toteutettiin hybridimallina. Hybridimallin haastavuutena on ollut yleisön pitämät puheenvuorot, jotka kuuluvat huonosti etänä oleville.

Kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston kokouspäätöksistä on välitetyt tiedotteet mediallyle ja internetiin ovat vaihdelleet. Kunnan internet-sivuilla ja some-kanavilla on harvemmin ollut kokoustiedotteita.

Vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston toimintaan ovat vaikuttaneet koronarajoitukset. Nuorisovaltuusto on kyennyt kokoustamaan etäyhteyksin toisin kuin vanhus- ja vammaisneuvosto.

Kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus sisälsi erilaisia mittareita, jotka helpottivat tarkastuslautakunnan arviointityötä.

Elinkeinotoimi

Elinkeinoelämän kehittämisestä on vastannut Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry.

Vuoden 2021 aikana Kärsämäellä perustettiin 17 yritystä ja yritysten poistuma kaupparekisteristä oli 10 kappaletta.

Suurimpana kehityskohteenä oli Kärsämäen kierrätyskeskus Fenixin toiminnan valmistelu ja käynnistäminen. Työllisyyspalveluissa tärkeänä yhteistyökumppanina on Kärsämäki Yhdessä ry.

Kunnan vetovoimaisuutta elinkeinolle on lisätty muun muassa kehittämällä teollisuus- ja liikealueita.

Sosiaali- ja terveystalot

Kärsämäen kunta on järjestämisvastuussa lakisääteisen sosiaali- ja terveystalotien osalta. Palveluntuottajana toimii Terveystalo Kuntaturva Oy, palvelusopimus sote-palveluista on voimassa 30.6.2027 saakka sopimusoption käytön myötä. Palvelusopimus vastuineen siirtyy Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien. Vuonna 2021 suoritettujen kyselyjen tulosten perusteella asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä tutkittuihin palveluihin.

Kärsämäen kunta on maksanut Vanhustenkotiyhdistyksen lainoja takaajana. Vuokrahinnat ovat olleet alihinnoitettuja.

Lautakuntatason tarkastelu

Opetustoimen lautakunta

Opetustoimen lautakunnan tilinpäätöksessä oli ylitystä verrattuna talousarvioon. Koronajan moninkertaiset sairaspalkkakulut muodostivat raskaan kuluerän.

Opetustoimen lautakunnan jäsenten osallistuminen kokouksiin on hyvällä tasolla.

Opettajien virkojen täyttö on ollut haasteellista.

Opetuspuoli ja varhaiskasvatus ovat suoriutuneet hyvin kaikilla osa-alueilla jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa koronasuosituksia ja ohjeistuksia noudattaen.

Marjatta Seppä toimi opetustoimen lautakunnan puheenjohtajana ja Timo Littow toimi varapuheenjohtajana 1.1.2021-31.7.2021. Marjatta Seppä ja Timo Littow eivät täten osallistuneet opetustoimen lautakunnan arviointiin.

Hyte-lautakunta

Hyte-lautakunnan tilinpäätöksessä oli alitusta verrattuna talousarvioon.

Elokuussa 2021 aloittanut hyte-lautakunta on aloittanut edeltäjää aktiivisemmän roolin. Hyte-lautakunnan jäsenten osallistuminen kokouksiin on ollut hyvällä tasolla.

Yksi jäsen on ilmoittanut, ettei osallistu kokoukseen, joten hänen varajäsenensä on ollut paikalla kokouksissa.

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tilinpäätöksessä toteutui hyvin 97 prosenttisesti verrattuna talousarvioon, ollen 3% ylijäämäinen.

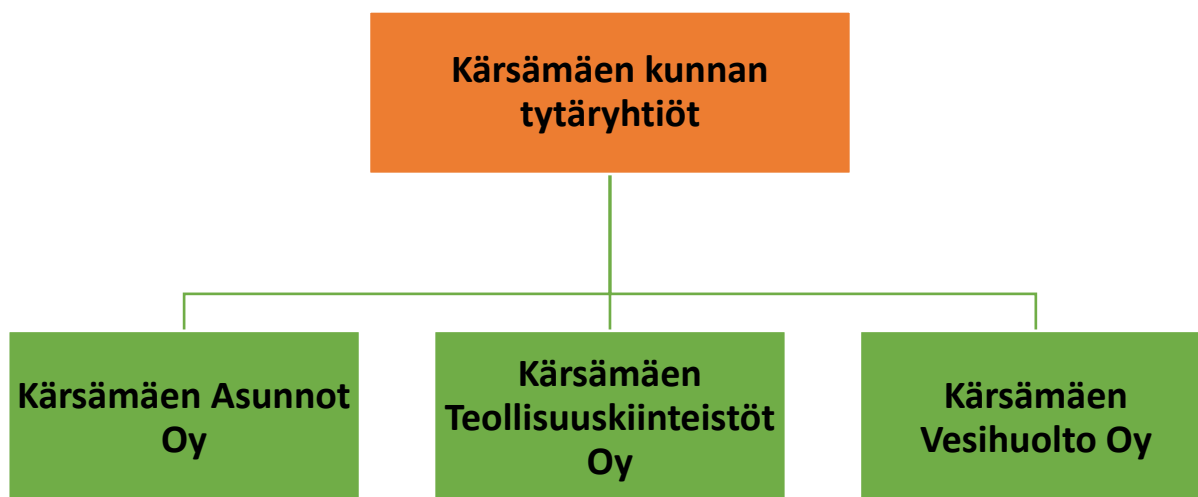
Teknisen lautakunnan jäsenten osallistuminen kokouksiin on ollut hyvällä tasolla, vaikka yksittäisiä poissaoloja on ollut samalla henkilöllä.

Ruokahuolto- ja siivouspalvelujen hoidosta on 1.6.2021 alkaen vastannut Fodbar Oy. Ruokapuolella on ilmennyt ongelmia ruuan määrässä ja osaavan henkilökunnan puutteiden vuoksi. Tilannetta on ryhdytty korjaamaan ja tilannetta kehoitetaan seuraamaan.

Tonttipörssi on perustettu haja-asutusalueen vapaana olevien tonttien ja tyhjillään olevien asuntojen markkinointiin.

Kunnan imagoa on nostettu huolehtimalla puisto- ja viheralueista. Kalustoa pidetty käyttötarkoitusta vastaavassa kunnossa ja katuvalaistusta uudistettu Led-valaisimilla energiatehokkuuden parantamiseksi.

Kuntakonsernin toiminnan ja talouden tarkastelu

Tarkastuslautakunta on arviointiaan varten tutustunut jokaisen tytäryhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

Kärämäen Asunnot Oy

Kärämäen Asunnot Oy:n liikevaihto oli 862 944 euroa ja liiketappio oli 78 053 euroa. Vuoden 2021 käyttöaste oli 87,7%, joka on laskenut edellisestä vuodesta, sillä vuoden 2020 käyttöaste oli 94,2%. Vuokrataloyhtiön käyttöaste tulisi olla 95%.

Uusille asunnoille olisi kuitenkin kysyntää Kärämäellä ja nykyinen asuntotarjonta ei vastaa kysynnän tarpeisiin. Haastetta lisää pankkien nihkeys antaa lainarahaa.

Kärämäen Teollisuuskiinteistöt Oy

Kärämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:n liikevaihto oli 655 619 euroa ja liikevoitto oli 143 415 euroa. Yhtiön käyttöaste oli 100%.

Yhtiön tilanne on kääntynyt positiiviseen suuntaan. Parantunut elinkeinotilanne Kärämäellä on tuonut kysyntää uusille tiloille.

Kärsämäen Vesihuolto Oy

Kärsämäen Vesihuolto Oy:n liikevaihto oli 520 480 euroa ja liiketappio oli 28 088 euroa. Vakaa taloudellinen kehitys vaihtui lievästi tappiolliseksi.

Vuoden 2021 tavoitteet toteutuivat pääosin ja vuoden 2021 tunnusluvut toteutuivat. Vedenhankinnan ja -jakelun turvaaminen joka hetki ympäristön kannalta kestävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin on toteutunut. Jätevesien poisjohtaminen ja puhdistaminen lupaehtot täyttäen on toteutunut.

Yhtiön haasteena on korjausvelka. Veden myynnin arvioidaan hieman laskevan. Runkolinjojen uusimiseen on panostettava voimakkaammin, jotta hukkavesimäärää saadaan pienennettyä. Veden riittävyteen ja laatuvaatimusten ylläpitoon tulee tulevaisuudessa varautua. Tulevaisuudessa tulee varautua veden riittävyden ja laatuvalmistuksen ylläpitoon. Kärsämäen kunnan väestö ja Kärsämäen Vesihuolto Oy:n asiakasmäärä on vähentynyt pitkällä aikavälillä ja ennusteiden mukaan tulee edelleen vähenemään.

Yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan toiminnot ovat toteutuneet keskeisiltä osiltaan kunnanvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Tilikauden tulokseksi muodostui 1 341 705 euroa. Varausten ja rahastojen muutosten jälkeen tilikausi 2021 on ylijäämäinen 1 395 540 euroa.

Kärsämäen kunta on onnistunut täyttämään lakisääteiset veloitteensa kuntalaisten peruspalveluiden osalta. Kärsämäen kunnalla ei ole kattamatonta alijäämää.

Tytäryhtiöiden tilinpäätöksien osalta on historiallinen tilanne, jossa Vesihuolto Oy on tehnyt tappiollisen tuloksen, ja Teollisuuskiinteistöt Oy on tehnyt voitollisen tuloksen.

Tarkastuslautakunta esittää tilintarkastajan lausunnon mukaisesti, tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2021. Tilintarkastuskertomuksen perusteella tarkastuslautakunta haluaa korostaa, että puuttuvat vakuudet on saatettava kuntoon.

Tarkastuslautakunta antaa arviointikertomuksen vuodelta 2021 kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja esittää, että kunnanvaltuusto pyytää kunnanhallitusta kokoamaan selvitykset hallintokunnilta ja tytäryhtiöiltä tarkastuslautakunnan antamiin suosituksiin ja parannusehdotuksiin syyskuun loppuun mennessä. Tarkastuslautakunta kehottaa, että tästä määräajasta pidetään kiinni, jotta parannusehdotukset voidaan huomioida esimerkiksi tulevaa talousarviota laadittaessa.

Tarkastuslautakunta kiittää viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä yhteistyöstä.

Allekirjoitukset

Kärsämäellä 1. päivänä kesäkuuta 2022.

Marjatta Seppä, puheenjohtaja

Timo Littow, varapuheenjohtaja

Tapio Myllymäki, jäsen

Juha Räisänen, jäsen

Jaana Takalo, jäsen